

Chile: Návrat pravice po dvaceti letech

25.února 2010 Matěj Trávníček

V prezidentských volbách, které proběhly na přelomu roku, zvítězil kandidát pravicové koalice Sebastián Piñera. Předvolební průzkumy věstily, že hlavní boj se povede mezi kandidátem pravicové Koalice pro změnu Piñerou a křesťanským demokratem reprezentujícím levicovou Koalici stran pro demokracii Eduardem Freiem Ruiz-Taglem. Bez šancí nenechávaly ani nestraníka a bývalého člena socialistické strany Marco Enríqueze-Ominamiho, přezdívaného MEO.

Favoritem průzkumů veřejného mínění byl dlouhodobě právě člen Národní obnovy, neúspěšný kandidát z roku 2005, miliardář Piñera. Výsledky prvního kola daly průzkumům za pravdu: jako první se umístil se ziskem 44,1 % hlasů Piñera, na druhém místě skončil a spolu s Piñerou do druhého kola postoupil Frei, který obdržel 29,6 %. V poli poražených tak již po prvním kole skončili MEO se ziskem 20,1 % hlasů a komunistický kandidát Jorge Arrate, který obdržel 6,2 %.

Před druhým kolem vyjádřili Freiovi podporu jak Arate, tak nepřímo i MEO. Přesto 17. ledna ve druhém kole Piñera Freie porazil ziskem 51,6 % hlasů, proti Freiovým 48,4 %. Piñera se tak napodruhé stal prezidentem Chile. Úřadu se však ujme až 11. března. Pro letošní prezidentské volby byla příznačná řada zajímavostí, předně Piñerův protikandidát Eduardo Frei byl již prezidentem v letech 1994–2000, stejně jako jeho otec, který prezidentský úřad zastával v letech 1964–1970. A aby prezidentských ambicí v rodině Freiů nebylo málo, v roce 2000 se o prezidentský úřad ucházel Eduardův bratranec Arturo, který kandidoval jako nestraník, avšak získal pouhé 0,4 % hlasů. Obdobně v roce 1993 kandidoval jako nestraník i bratr letošního vítězného kandidáta José, který však získal pouze 6,2 % a do druhého kola nepostoupil.

Nového prezidenta však čekají po inauguraci jisté komplikace. Paralelně s prvním kolem prezidentských voleb se konaly i volby do Poslanecké sněmovny a voleno bylo i 18 z celkového počtu 38 senátorů. Volební systém v Chile pro volby do obou komor je světově unikátní využitím dvoumandátových obvodů s de facto d'Hondtovým dělitelem. Tato konstrukce volebního systému nutí strany uzavírat předvolební koalice a zároveň neumožňuje jedné ze stran snadno získat rozhodující převahu. V Chile se koalice víceméně ustálily a přetvořily se v bloky trvalého charakteru.

Pravicový blok ve složení Národní obnova (RN; Renovación Nacional), Nezávislá demokratická unie (UDI, Unión Demócrata Independiente) a strana Chile první (Chileprimero), v letošních volbách kandidoval pod názvem Koalice pro změnu a v Poslanecké sněmovně získal 58 ze 120 křesel. Polepšil si tak o čtyři mandáty (nicméně samotná RN o jeden mandát přišla). Nicméně levicový blok, v letošních volbách pod názvem Konzultace a společně můžeme pro více demokracie, v letošních volbách posílený i o komunisty, složený vedle nich z křesťanských demokratů, levých liberálů, socialistů a sociálních demokratů, získal pouze o jeden mandát méně, tedy 57. Zbylé dva mandáty si v poměru 3:2 rozdělili regionalisté a nezávislí. V Senátu, který má osmileté funkční období, se situace oproti volbám z roku 2001 nezměnila. Pravice i levice získala po devíti mandátech. V Chile se do Senátu volí vždy jednou za čtyři roky přibližná polovina senátorů (18 a 20), předchozím volbám v roce 2005 vládla poměrem 11:9 (a jeden nezávislý) levice. Ta si tak v osmatřicetihlavém Senátu podržela většinu dvaceti hlasů. Prezident Piñera tak nebude disponovat souhlasnou většinou ani v jedné z komor parlamentu.

Koalice/strana	Poslanecká sněmovna		Senát		celkem
	2009	změna	změna 2009 (oproti 2001)		
Koalice pro změnu	58	+ 4	9	-	17
Nezávislá demokratická unie	37	+ 4	3	-	8
Národní obnova	18	- 1	6	+ 2	9
Nestraníci	3	+ 1	-	-	-
Chile první	-	-	-	- 2	-
Konzultace a společně můžeme pro více demokracie	57	- 8	9	-	20
Strana křesťanských demokratů	19	- 1	4	+ 2	9
Strana pro demokracii	18	- 3	3	-	4
Strana socialistů Chile	11	- 4	2	- 2	6
Radikální sociálnědemokratická strana	5	- 2	-	-	1
Komunistická strana Chile	3	+ 3	-	-	-
Nestraníci	1	- 1	-	-	-
Regionalistická strana nezávislých	3	+ 2	-	-	1
Nezávislí	2	+ 2	-	-	-